

GREGERSEN Guilbrand

Norvégia 1924. április 17.– Budapest 1910. dec. 24.

Ácssegédként európai tanulmányútra indult (Lipcse, Drezda, Prága, Bécs). Bécsben személyes holmiját és szerszámaikat ellopták, ezért, az ott hallottak szerint a nagy iramban építkező Pest-Budára indult. A feltörekvő vasútépítkezésbe kapcsolódott be és hamarosan több kisebb vasúti híd építésével bízták meg. Első komoly teljesítménye a Vág-völgyi vasúti híd volt.

Bár magyar nyelvtudása még hiányos volt, érzésében „magyarnak” tartotta magát. Nagy hatással volt rá a szabadságharc kirobbanása, önként jelentkezett a IV. mérnökcsapatba, hogy tudásával és tapasztalatával választott hazáját segítse. Utásztisztként Paksnál 36 óra alatt épített egy pontonhidat.

A bukás után néhány évet Itáliában töltött, csak 1851-ben tért vissza Magyarországra. Első feladata az Esztergom –Párkány vasútvonal építése volt. Ekkor került Szobra, ahol telket vásárolt és házat épített. 1852-ben megnősült, a helyi hentesmester lányát, Sümeg Alojziát vette feleségül. Aki 1854 és 1878 között 16 gyereket szült, ezért a szobi házat folyamatosan bővíteni kellett. Amikor már biztonságban érezte magát norvég családtagjait ide csábította és alvállalkozóként foglalkoztatta. Egyik közös munkájuk a szolnoki tiszai fahíd volt, amit 1889-ben acél szerkezetűvé építettek át.

Jelentős adománnyal támogatta a Magyar Tudományos Akadémia építését.

A rohamosan fejlődő ferencvárosi Lónyai utcában telket vásárolt, ahol fatelepet, asztalosárugyárt, később fűrészmalomot hozott létre.

Vállalkozásai sikeresek voltak, ám 1868-ban egy tőzsdekrach következtében leálltak az építkezések, fizetéképtelen lett, vagyona jelentős része elúszott, mert kifizette alvállalkozóit. Szorult helyzetében nem banki hiteltért folyamodott, hanem üzleti partnereitől vett fel sok, kis összegű kölcsönt. Amit 1870-ig pontosan törlesztett.

Ebben az évben Pest legnagyobb tűzvészében leégett az egész fatelepe. Vagyonában nagyobb kár esett, mint amennyit a korábbi tüzesetekben

összesen regisztráltak. 1875-re talpra állt, ekkor ismét a tűz martaléka lett mindene. Ebből is felállt.

Közben az 1873-ban megalakult főváros, Budapest építése, készülődés az ezredéves ünnepekre egyre több kényes feladatot adott. Vállalata asztalos és ács munkák végzésében a kor legnagyobb építészeivel dolgozhatott együtt: Ybl Miklós, Schulek Frigyes, Hauszmann Alajos, Schickendanz Albert, Steindl Imre, és az így díszített épületek: Mátyás templom, Szépművészeti Múzeum, Operaház, a Bakáts téri templom. Az Andrássy út burkolására, a kerekek zajának elnyelésére, több tíz ezer útburkoló fakockát gyártott

A Lónyai utcában, gyárának közelében, megépíttette a család, korát több tíz évvel meghaladóan felszerelt, palotáját. A kétszintes reprezentatív, neoreneszánsz épületet több fürdőszobával, több vízöblítéses WC-vel, Lotz Károly festményeivel, a család városi otthona lett, ahol társadalmi életet éltek, pihenni a szobi kúriába jártak.

1888-ban, fiaival híd és vasútépítéssel foglalkozó céget jegyeztetett be. Magyarországon számtalan vasútvonal, pályaudvar és kisebb-nagyobb vasúti híd építése fűződik nevékhöz. (a Buda-Nagykanizsa vasútvonal, a budai indóház, a székesfehérvári állomás fogadócsarnoka, cégük építette a komáromi Erzsébet hidat.

Az 1879. évi szegedi nagy árvíz után cége is jelentős szerepet vállalt az újjáépítési munkálatokban, esetenként 3000 embert alkalmazott, akik 160 lovas kocsis és 84 vasúti kocsis földet szállítottak. Ezért nemesi címet kapott és a Ferenc József-rend kitüntetésre lett.

Vállalkozása profitjából telkeket vásárolt, néhány évtized alatt birtokába került Ferencváros és Angyalföld területének jó része. Telkeinek ára, az évek során fokozatosan növekedett.

Nagy mesterségbeli tudást és szervezőkészséget igénylő feladat volt, hogy a Keleti pályaudvar a korábbi tőzegmocsaras területre épült. Az első tervek elkészítése után derült ki, hogy a tervezett 11 méteres fenyő cölöpök helyett, biztonsági okokból, 15 méteresekre lesz szükség. A Kárpátokban 3000 cédrusfenyőt vágtak ki és építettek be a pályaudvar alapozásába rekordidő alatt. Jól dolgoztak, mert a 4-es metró építésekor, az alapok megbontásakor látszott, hogy a gerendák egészségesek.

Hazájában is tevékenykedett, ő a szellemi atyja a norvég műszaki felsőoktatás megteremtésének, ezt anyagilag is támogatta. Munkásságát az Olav-renddel ismerte el igazi hazája.

Évekig palotájában működött a norvég konzulátus. Ezzel is sokat tett országaink közötti kapcsolataért.

1910. karácsonyán megajándékozta családtagjait, munkásait. Bort és kalácsot küldött a sarkon posztoló rendőrnek, és örökre elaludt.

A szinte átláthatatlan méretűre nőtt vállalkozás a kitörő nagy háború és a családi nézeteltérések következtében elolvadt. Annyi maradt belőle, hogy 1951-ben még egyik utódját kilakoltathatták az általa vásárolt ingatlanból.

Ha megkérdezed, miért írtam egy kimondhatatlan, soha nem hallott nevű emberről, azt mondom: legyen példa előttem, előtted az a makacsság, ahogy célja felé tört. Én régen feladtam volna.

A másik ok, hogy két pénzügyőr klubunk is érintett a történetben:

- a fővárosi: a Lónyai utcai palota, a Nemzeti Színháznál megnyitott új utca, és a
- Dunakanyar: a szobi ház, kúria okán.

Tánczos Imre